

Skjøtselsplan for Stovo; Naturbeitemark og slåttemyr, Suldal kommune, Rogaland fylke

FIRMANAVN OG ÅRSTALL: Ecofact sørvest, 2016

PLAN/PROSJEKTANSVARLIG: Rune Søyland

OPPDRAKSGIVER: Verneområdeforvaltningen for Setesdal vesthei Ryfylkeheiane
landscapsvernområde (SVR) ved Alf Odde

LITTERATURREFERANSE (for skjøtselsplanen): Søyland, R. 2016 Skjøtselsplan Stovo; Naturbeitemark
og slåttemyr, Suldal kommune, Rogaland fylke

Innhold

Innhold	2
A. Generelt om slåttemark (og slåttemyr)	3
Slåttemarksutforminger på Vestlandet	3
Generelle råd ved skjøtsel og restaurering av verdifulle slåttemarker	4
B. Spesiell del:	6
Kilder	11
Ortofoto/kart.....	11
Bilder	13

A. Generelt om slåttemark (og slåttemyr)

Denne generelle delen er hentet fra malen for slåttemarksplaner. Delen om restaurering er i stor grad relevant også for naturtypene Naturbeitemark og Slåttemyr.

Slåttemark er arealer som blir regelmessig slått. Semi-naturlig slåttemark, eller såkalt natureng, er slåttemark som er formet gjennom rydding og lang tids tradisjonell slått. De er ofte overflatelyddet, men ikke oppdyrket og tilsådd i seinere tid, og ikke eller meget lite gjødslet. De blir slått seint i sesongen. Slåttemarkene blir eller ble gjerne høstbeitet og kanskje også vårbeitet. Hvordan slåttemarkene har vært skjøttet varierer noe fra sted til sted og hvor man er i landet. Slåttemark er urte- og grasdominert og oftest meget artsrik. Den kan være åpen eller tresatt.

Tresatte slåttemark med styvingstrær som blir høstet ved lauving er i dag meget sjeldne. Slike såkalte lauvenger ble gjerne beitet om våren, slått en gang seint om sommeren og høstbeitet. I tillegg ble greinene på trærne høstet til lauvfôr med et tidsintervall på 5-8 år. I gammel tid spilte også myr en viktig rolle som slåttearealer (slåttemyr). De fleste jordvannsmyrene i Norge har tidligere vært slått, men myrslåtten opphørte i stor grad alt for lenge siden og forekom bare noen få steder fram til slutten av 1950-årene. Gjengroingen av slåttemyr går imidlertid gjerne langsomt så flere myrer bærer i dag likevel fortsatt preg av denne høstingen. Det er registrert få lauvenger og slåttemyrer som fortsatt er i hevd.

De ulike slåttemarkene tilhører våre mest artsrike naturtyper med meget stor betydning også for andre organismer enn karplanter. Rundt 70 prosent av våre dagsommerfugler er for eksempel knyttet til åpen engvegetasjon (særlig urterik slåttemark) og en rekke vadefugler bruker strandenger (slått eller beita) som hekkeområder og rasteplasser ved trekk. I tillegg har slåttemark stor betydning for mange truede beitemarksopper. Slåttemark kan ikke erstattes av beitemark fordi de inneholder vegetasjonstyper og flere arter som ikke opprettholdes av beite. I sammenligning med beitemark har de høyest artsmangfold per m² og også de største bestandene av flere truede engarter. Gjennom historien har de vært, og vil også i framtiden være, viktige "levende genbanker". I tillegg er de bærekraftige økosystemer som har vært et nøkkelement i norsk landbruk i tusener av år. I løpet av 1900-tallet har de imidlertid blitt blant våre mest truede naturtyper.

Slåttemarksutforminger på Vestlandet

Den store variasjonen i vår slåttemarksvegetasjon i Norge er foreløpig bare delvis kartlagt. I det følgende har vi likevel forsøkt å peke på noen utforminger av slåttemarksvegetasjon som kan sees som karakteriske for Vestlandet og dermed gir fylkene på Vestlandet et særskilt forvaltningsansvar. Vi gir også eksempler på noen verdifulle lokaliteter.

I Møre og Romsdal har man en meget god oversikt over fylkets slåttemark på grunn av at det her nylig er gjort en sammenstilling av kunnskapen om tradisjonelle slåttemark (Jordal 2007). Frisk fattigeng, ofte med stort artsmangfold, er sannsynligvis den viktigste vegetasjonstypen. 64 rødlistearter er registrert i de registrerte slåttemarkene (13 karplanter, 1 sommerfuglart, 50 sopparter).

I Hordaland har bl.a. Losvik (1988) studert slåttemarksvegetasjon. Fire utforminger av jordnøtteng (frisk fattigeng, jordnøttutforming) er identifisert og forekommer langs kysten.

Disse jordnøttengene har en spesifikk norsk artssammensetning: Viktige lokaliteter er bl.a. Urangsvåg, Bømlo og Gjuvsland, Varaldsøy.

I Sogn og Fjordane har miljøet rundt Ingvild Austad på Høgskulen over flere tiår forsket på og foretatt en rekke registreringer i de tradisjonelle slåtteeengene i fylket. Også i Sogn og Fjordane er det registrert flere jordnøttenger. Kystblåstjernerdominerte slåttemarker finnes i ytre kyststrøk bl.a. i Gåsvær i Solund, og lokalitetene Sandøyana, Vilnes og Hamna i Askvoll. En viktig slåttemarkslokalitet finnes på Øvre Ormelid, en hyllegard i Luster. Her finnes tørrenger med bl.a. brudespore, vanlig nattfiol og bakkesøte. Totalt er det registrert mange slåttemarker i Sogn og Fjordane, men flere er registrert for relativt lenge siden og dagens tilstand er uvisst.

Rogaland er det registrert få slåttemarker. I Funningsland, Hjelmeland, finnes imidlertid en av de få gjenværende solblomslokalitetene i fylket. Dessverre blir den ikke slått nå.

Generelle råd ved skjøtsel og restaurering av verdifulle slåttemarker

Skjøtsel

Beste måten å skjøtte ei gammel artsrik eng på, er å følge opp den tradisjonelle driftsforma, uten gjødsel og med sein slått. Det tradisjonelle slåttetidspunktet har variert noe fra sted til sted avhengig av klima og høyde over havet. Derfor er det viktig å finne ut hva som har vært vanlig på den aktuelle lokaliteten eller i nærområdet fra gammelt av. Slått før 10. juli var imidlertid meget sjeldent!

En bør benytte lett redskap (ljå, tohjuls slåmaskin eller lettere traktor der det er mulig). Graset må bakketørkes ev. hesjes før det fjernes. I tillegg til at en får tørt og godt høy, er bakketørkinga viktig for at frøa til engartene både skal få modne ferdig og bli liggende igjen på enga når høyet samles sammen og kjøres vekk.

Enkelte steder har engene i tillegg vært beitet, enten vår eller høst eller begge deler. Bare beiting kan imidlertid ikke erstatte slått, men er det eneste mulighet for skjøtsel i en periode, er storfebeiting det mest skånsomme. De velger ikke ut "godbitene" slik sauene gjør. Beitepresset må i tilfelle ikke være for stort, og en må vente seg noe manuell etterrydding. Der en har tidligblomstrende arter som til eksempel søstermarihånd er det særlig viktig at en unngår vårbeite.

Restaurering

Når det gjelder restaurering av enger som er i gjengroing og utvidelse av eksisterende slåtteeareal er det viktig å ikke sette i gang med mer omfattende restaurering enn det en greier å følge opp med skjøtsel i ettertid.

Dersom det er mange delfelt som skal restaureres, kan det være lurt å ta det trinnvis over flere sesonger. Slik blir det mer overkommelig, og en får en følelse med hvor omfattende de ulike tiltaka er, og hva en kan forvente å få gjennomført per sesong.

Hogst/grovrydding bør helst gjennomføres på frossen og gjerne bar mark, dette for å unngå skader på undervegetasjonen og er samtidig lettvinnt for å få så lav stubbe som mulig. Rydding i snø kan være noe mer tungvint, mindre busker og oppslag kan også ryddes på sommeren når det er tørt og mye av biomassen er samlet i bladene.

I slåtteeenger som *ikke* har vært tresatt er det ikke noe poeng å sette igjen noe særlig med trær. Gamle styvingstre må imidlertid spares. Et og annet lauvtre med fin og vid krone kan og få stå. All gran/furu og fremmede treslag (eksempelvis platanlønn) bør fjernes.

Etter hogst er det spesielt viktig at alt ryddeavfall, kvist, stubber og lignende blir samla sammen og brent på egne steder, og aller helst frakta ut av området. Dette for å unngå unødig oppgjødsling. Ryddeavfall som ligger spredd utover vil elles fort føre til ny dominans av uønska rask- og storvoksen konkurransesterk vegetasjon. Oppflising og spredning av flis i området er av samme grunn ikke å anbefale.

Gjenstående biomasse vil ta opp noe av næringen som frigjøres fra de døde røttene til trær og busker som har blitt ryddet vekk. Dette gir en gjødselseffekt som lett forårsaker oppvekst av uønska nitrogenkrevende arter (som for eksempel bringebær, brennesle). Gradvis gjenåpning er derfor viktig. Gjødslingseffekten sammen med økt lysinnstråling fører gjerne også til en del etterrenning.

Det er mest effektivt å slå lauvrenningene i juli, når det er minst energi samla i rotsystemet. Dette faller normalt sammen med slåttetidspunktet. Det kan likevel være nødvendig å rydde lauvrenninger flere ganger utover i første sesongen, og i tillegg året etter.

Osp og or sprer seg ved rotskot, og rydding kan i mange tilfelle føre til utstrakt renning. Disse kan det derfor lønne seg å ringbarke (sokke). Det bør da skjæres et fem cm bredt band rundt treet nedanfor nederste greina. Det er viktig at snittet er så dypt at all barken forsvinner, slik at transporten av næringsstoff helt sikkert er brutt. Det er lettest å ringbarke om våren. Etter tre sommere må de døde trea fjernes.

Stubber må kappes helt ned til bakken, enten i forbindelse med hogsten eller ved etterrydding på barmark. Større stubber vil gå raskere i forråtning om en skiller barken fra veden med et spett eller lignende, og så stapper jord i mellom. Med unntak av osp og or kan en også unngå renninger på denne måten. Dette kan til eksempel være aktuelt i kanter som hindrer lysinnstråling til slåttemarka.

Problemarter som bringebær- og rosekratt, brennesle, mjødukt eller liknende går normalt ut ved slått, men kan være avhengig av slått flere ganger per sesong i begynnelsen med ljå eller krattrydder.

Ev. felt med einstape (bregne) bør slås ned med kjepp (ikke skjæres ned). På denne måten fortsetter bregna med å transportere næring fra røttene, og utarmer så rotsystemet sitt. Den bør så fjernes på høsten.

For mer utfyllende om skjøtsel, restaurering og hevd, se:

Skjøtselsboka for kulturlandskap og gamle norske kulturmarker som finnes på MDir's hjemmesider:
<http://www.miljødirektoratet.no/no/Publikasjoner/Publikasjoner-fra-DirNat/Annet/Skjotselsboka/>

B. Spesiell del:

Lokalitetsbeskrivelser nummerert i forhold til kart på side 12

Nr. 5 Stovo; stølsvoll

Id: Ny

Områdenavn: Stovo; stølsvoll

Kommune: Suldal

Hovednaturtype: Kulturlandskap

Naturtype: Naturbeitemark D04

Utforming:

Verdi: B

Utvald naturtype:

Areal: 5,7 daa

Undersøkt/kjelder: Feltregistrering av Rune Søyland 12.08.2015. Opplysingar frå Nils Bleskestad på telefon 08.02.2016 og 23.02.2016. Og opplysningar frå Nils Bleskestad basert på opplysningar frå Torjus Bleskestad.

Områdeskildring

Innleiing:

Lokaliteten vart registrert av Rune Søyland (Ecofact) 12.08.2015 på oppdrag frå Verneområdeforvaltninga for Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane landskapsvernområde (SVR). Registreringa blei utført for å få meir kunnskap om kulturlandskapsnaturtypar og behov for skjøtsel i stølsmiljø innanfor landskapsvernområde i Rogaland og Vest-Agder. Lokaliteten er skildra og verddivurdert etter forslag til faktaark for naturbeitemark (Harald Bratli 30.04.2014). Lokaliteten ligg innanfor eit område som tidlegare er registrert som naturtypen Ikkje forsura restområde (Bleskestad - BN00003883). På grunn av særleg sein snøsmelting i 2015 var karplantefloraen komen noko kort ved feltregistreringa.

Stad og naturgrunnlag:

Lokaliteten ligg ved stølen Stovo på nordsida av Sandvassåna, ca. ein kilometer nordaust for Bleskestadmoen i Suldal kommune, innanfor Dyraheio landskapsvernområde. Avgrensinga er i aust sett mot område som er gamal slåttemyr. I sør følgjer grensa elva, medan det mot vest og nord er sett grense mot meir attgrodde og skogprega parti. Avgrensinga er basert på feltarbeid med GPS og ved hjelp av ortofoto i etterkant, og vert rekna som svært god. Berggrunnen i området er i følgje NGU *Granitt, grovkorna, porfyrgranitt, nokre stader med gangar av finkorna granitt*. Området ligg på elveavsetningar, og berggrunnshøva kan dermed vere mindre styrande for veksehøva for planter.

Naturtypar og vegetasjon:

Området vart tidlegare slått annan kvart år, og det vart veksla på slått her og på Nystølen. Området er etter stopp i stølsdrifta blitt beita med sau i fleire tiår. Stølen har ei rekkje arter som ein typisk finn på gamle kulturmarker med ekstensiv drift, og mykje finnskjegg er typisk for område som blir beita. Innanfor avgrensinga inngår det noko myr i nordre del, og denne ser ut til å vere fattig. Sølvbunke, finnskjegg, fjellmarikåpe, slåttestorr og lækjeveronika er mellom mengdeartane. Nokre stader er det mykje harerug. Det er innslag av artar som tyder på attgroing, som skogstjerne, skrubbær, stormarimjelle, hårfrytle og bærlyngartar, men samstundes er det mange kulturmarksartar, som følblom, seterfrytle, engfrytle, bleikstorr, ryllik, kvitblattistel, geitsvingel, jonsokkoll, heiblåfjør, fjelltimotei, kattefot og blåkoll. Ut frå artssamansetning og opplysingar om drift er det mest naturleg å setje fastmarksdelen av stølen

til naturtypen naturbeitemark, sjølv om det i tidlegare tider har vore veksling mellom beite og slått.

Artsmangfald:

Det vart ikkje funne raudlista artar. Stølsvollen er ganske artsrik med artar knytt til naturbeitemark og myr. Det er potensial for sjeldne artar av beitemarksopp og insekt.

Framande artar:

Det var tidlegare planta gran og noko buskfuru i liene rundt stølen som er blitt rydda heilt bort.

Bruk, tilstand og påverknad:

Det er rydda einer og bjørk dei siste åra, og området har generelt eit opent preg. Etterrenningar er blitt rydda årleg etter første rydding. I liene kring stølen er det og rydda mykje gran og furu. I kantsoner er det ein del felt med einer og ung bjørk, og til dels mykje lappvier. Beitepresset er truleg noko lågt i høve til å halde området ope. Det er beitespor på vegetasjonen, og det var beite av sau i området på befaringa. Grunneigar har om lag same sauetalet som tidlegare, men for heile området er sauetalet gått noko ned dei siste åra. Beitetrykket ser ut til å vere litt for lågt, men på grunn av beiting kombinert med rydding er tilstand og hevd for lokaliteten relativt god. Grunneigar har og hest, som av og til beiter i området. Det finst knapt ugrasartar i området. Det har tidlegare kome inn høymole i området, men grunneigar har bekjempa denne manuelt. Då det var stølsdrift i området vart det beita med sau, geiter, griser og minst 4 kyr. Stovo og Nystølen vart då slått annan kvart år, og då vart både fastmark og myrer slått. Siste gongen det vart støla i området var i 1958. Bekken som går gjennom stølsområdet må renskast for stein av og til, slik at vatnet ikkje skal renne over mot stølsbygningane ved høg vassføring.

Skjøtsel og omsyn:

Framhald og helst litt auke i beitepresset er viktig for å ivareta beitemarka. Meir rydding av einer og småbjørk er ynskeleg, og meir rydding vil truleg og føre til at sauene i større grad vil beite her. Ved all rydding er det viktig å fjerne eller brenne ryddeavfallet, slik at dette ikkje får gjødsle området og føre til oppslag av ugrasartar. Myrprege område som i mindre grad vert beita av sau kan ein vurdere å slå år om anna. Fjerning av småtre av bjørk og vier kan gjerast med ryddesag. Framhald i drift utan gjødsling er viktig for å ivareta vegetasjonen i området.

Heilskapleg landskap:

Naturtypen ligg innanfor eit landskapsvernområde med store landskapsmessige verdiar. Det er tufter etter fleire bygningar – stabbur frå heimegarden vart flytta opp på stølen i 1910.

Verdisetjing:

Lokaliteten får middles vekt på talet av habitatspesialistar (> 30), låg vekt på raudlisteartar, høg vekt på storleik og middels vekt på tilstand og hevd. Samla sett er lokaliteten vurdert til Viktig.

Nr. 6 Stovo; slåttemyr**Id:** Ny**Områdenavn:** Stovo; slåttemyr**Kommune:** Suldal**Hovednaturtype:** Kulturlandskap**Naturtype:** Slåttemyr**Utforming:****Verdi:** B**Utvald naturtype:** Ja**Areal:** 3,8 daa**Undersøkt/kjelder:** Feltregistrering av Rune Søyland 12.08.2015. Opplysingar frå Nils Bleskestad på telefon 08.02.2016 og 23.02.2016.**Områdeskildring*****Innleiing:***

Lokaliteten vart registrert av Rune Søyland (Ecofact) 12.08.2015 på oppdrag frå Verneområdeforvaltninga for Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane landskapsvernområde (SVR). Registreringa blei utført for å få meir kunnskap om kulturlandskapsnaturtypar og behov for skjøtsel i stølsmiljø innanfor landskapsvernområde i Rogaland og Vest-Agder. Lokaliteten er skildra og verdivurdert etter forslag til faktaark for slåttemyr (Dag-Inge Øien, Anders Lyngstad & Asbjørn Moen, 28.05.2014). Lokaliteten ligg innanfor eit område som tidlegare er registrert som naturtypen Ikkje forsura restområde (Bleskestad - BN00003883). På grunn av særleg sein snøsmelting i 2015 var karplantefloraen komen noko kort ved feltregistreringa.

Stad og naturgrunnlag:

Lokaliteten ligg ved stølen Stovo på nordsida av Sandvassåna, ca. ein kilometer nordaust for Bleskestadmoen i Suldal kommune, innanfor Dyraheio landskapsvernområde. Lokaliteten utgjer den austre delen av stølsområdet, som i stor grad er myrprega. Det er teke med kantsoner som har meir fastmarkskaraktar, og det kjem inn ein bekk med kalkrikt vatn i nordvestre hjørne av lokaliteten. Avgrensinga er basert på feltarbeid med GPS og ved hjelp av ortofoto i etterkant, og vert rekna som svært god. Berggrunnen i området er i følge NGU *Granitt, grovkorna, porfyrgranitt, nokre stader med gangar av finkorna granitt.*

Naturtypar og vegetasjon:

Området vart tidlegare slått annan kvart år, og det vart veksla på slått her og på Nystølen. Området er etter stopp i stølsdrifta blitt beita med sau i fleire tiår. Gjengroing av slåttemyr går seint, og store deler av lokaliteten har ein flat overflatestruktur med lite buskar. Største delen av vegetasjonen er fattig myr med dominans av slåttestarr, sveltstarr, trådsiv, myrfrytle, torvull, slirestorr og torvmosar. Store deler av myra har jamn fordeling av artar, eit kjenneteikn på gamal slåttemyr. Bekken i nordvestre hjørne renn i fleire løp inn over myra, og her er det kalkkrevjande artar som gulstorr, blankstorr og fjellfrøstjerne. Fjellengkall vart og berre funnen i det kalkpåverka siget. Store deler av myra er fattig til intermediær, der det kjem inn myrhatt, myrfiol og tettegras. Tørrare delar har delvis beitemarksprega vegetasjon, og delvis skogartar.

Artsmangfald:

Det vart ikkje registrert raudlista artar. Området har potensial for sjeldne insektartar, og kanskje karplanter.

Framande artar:

Det er rydda mykje gran og buskfuru i tilgrensande område.

Bruk, tilstand og påverknad:

Då det var støldrif i området vart det beita med sau, geiter, griser og minst 4 kyr på stølen. Stovo og den nærliggjande Nystølen vart då slått annan kvart år, og då vart både fastmark og

myrer slått. Fleire myrer og område ut over avgrensa lokalitetar vart då slått. Rundt dei to stølane skal det vere 13-14 uteløer, og 3 faste stakkplassar. Siste gongen det blei støla skal ha vore i 1958. Det ligg restar etter ei høyløe midt i lokaliteten. Det har vorte rydda bjørk og einer dei siste åra på stølen, og myrene har eit opent preg. I kantane er det nokre stader felt med lappvier og litt einerbuskar, men det er generelt lite buskar på myrene, noko som er typisk for slåttemyr. Området vert beita med sau, og desse beitar også noko på myrene, særleg når det er tørt og på fastare deler. Dette har nok bidrege til å halde myra i hevd. Grunneigar har og hest, som av og til beiter i området. Det kjem ein bekk inn i området frå nordvest, og denne går i fleire greiner ut over myra, særleg ved flaum.

Skjøtsel og omsyn:

Det vil være svært gunstig å ta opp att slått på myra, sidan det er svært sjeldsynt med slåttemyror i god hevd i dag. Kantar og soner med einer, vier og småbjørk bør i første omgang ryddast. Slått eksempelvis kvart 3. år vil truleg vere nok til å halde myra i hevd. Om ein slår alt på ein gong eller delar det opp i teigar og slår deler kvart år kan vurderast. Slåtten bør vere sein, normalt godt ut i august. Slått med ljå eller ryddesag er mest aktuelt, sidan det er ganske fuktig i myra. I nordvestre del av lokaliteten må det ryddast ein del stein for å kunne få slått området. Ved slik rydding vil det vere en fordel for vegetasjonen om steinsetting av bekken vert slik at det framleis kjem kalkrikt vatten inn over myra. Det bør med andre ord ikkje lagast ein høg kant som leidar alt ned via bekken. Ved slått bør graset få liggje nokre dagar, før det vert fjerna. Deponering av graset bør vera på ein fast plass der det ikkje vert næringsseg inn i myra eller på verdifulle deler av stølsvollen. Framhald i beiting kombinert med slått vil vere gunstig. Dei fuktige delane av myra vert truleg så lite beita at skjerming for beite nok ikkje er naudsynt. Dersom det meste av arealet vert slått vert det lite behov for rydding av buskar og tre, med unntak av kantsoner som nok må haldast med litt rydding.

Heilskapleg landskap:

Naturtypen ligg innanfor eit landskapsvernområde med store landskapsmessige verdiar.

Verdisetjing:

For hevdtilstand kvalifiserer lokaliteten for middels vekt, sidan det er *tydeleg preg av langvarig hevd*. Det er fleire indikatorartar på rikmyr, og ut frå dette gis det middels vekt på artsmangfald. Ut frå storleik vert det låg vekt, medan det for kriteria lokal førekomst og heilskapleg kulturlandskap får stor og middels vekt. Samle sett er det vurdert til middels vekt, som gir verdi viktig.

SKJØTSELSPLAN

DATO skjøtselsplan: 29.02.2016	UTFORMET AV: RUNE SØYLAND	FIRMA: ECOFAC T SØRVEST AS
-----------------------------------	------------------------------	-------------------------------

UTM (WGS 84, 32 N) Ø 386946 N 6612178	Gnr/bnr. 67/1	AREAL (nåværende): 5,7 + 3,8 daa	AREAL etter evt.restaurering:	Del av verneområde? Dyraheio LVO
--	------------------	-------------------------------------	-------------------------------	-------------------------------------

Kontakt med grunneier/bruker (ev /informant). Før opp tidsperioder, ev datoer. Navn: Nils Bleskestad	Type kontakt (befaring, tlf, e-post med mer) Tlf 08.02.2016 Epost 16.02.2016
---	---

MÅL:

Hovedmål for lokaliteten:

Ivareta et åpent stølsmiljø og tilhørende naturverdier ved hjelp av beiting, slått og rydding

Konkrete delmål:

Ivareta naturbeitemarka med ekstensivt beitepress og nødvendig rydding

Øke areal av og bedre tilstand på naturbeitemark ved mer rydding av kantsoner

Ivareta slåttemyrpreg på myrene knytta til stølen, ved gjennomføring av jevnlig slått og nødvendig rydding

Bedre tilstanden på slåttemyr ved rydding av bjørk og vier

Tilstandsmål arter:

Opprettholde gode levevilkår for kalkkrevende og spesialiserte planter knyttet til gammel kulturmark

Mål for bekjempelse av problemarter/gjengroing:

Einer skal ryddes og holdes i sjakk slik at den kun står som spredte enkeltbusker i området

Tiltak settes inn raskt dersom problematiske ugrasarter etablerer seg på stølen

AKTUELLE TILTAK:

Engangstiltak/restaureringstiltak:

Restaurering av naturbeitemark

Tørre deler av stølsvollen er i stor grad ryddet de siste åra, og det meste av rydda materiale er kjørt bort. **Mer rydding i myrprega felt i nord, i vestre del, og langs kanten av elva er sterkt ønskelig.** I sona langs elva bør det settes igjen en del bjørk, vier og einerbusker, mens det i kanter med skogen kan settes igjen en og annen einer. Kantsoner på 2-3 meter nærmest elva bør trolig få stå urørt. Særlig rydding av bjørk er mest effektivt om dette gjøres om sommeren, da etterlates minst mulig av næringen i rotsystemet. Ved all rydding i området bør trær og greiner fjernes fra verdifulle arealer, og brennes på et fåtall steder eller deponeres slik at det ikke blir næringssig inn i verdifulle områder. Tidligere ryddet materiale bør også fjernes.

Restaurering av slåttemyr.

I østre del som har mest slåttemyr bør det **fjernes vier og småtrær**, slik at størst mulig areal av myra vil være lett å slå. Lavest mulig kapping er viktig. Slik rydding kan med fordel gjøres før første slått, men store deler av myra er åpen og mulig å slå slik den er i dag. Delen som er markert som slåttemyr har også fastere partier som ligger nærmere naturbeitemark – disse delene bør også ryddes.

I kantene av slåttemyra må det fjernes noe stein (løse steiner) for å klargjøre for slått. Må trolig gjøres jevnlig.

Årlig skjøtselsbehov:

Beiting

Areal med best utviklet naturbeitemark er vist som felt 1, og dette er det viktigste feltet å få beitet jevnlig. Videreføring av saubeiting er viktig. Ryddingen i seg selv kan bidra til at dyra trekkes mer mot området, men per 2015 så beitepresset ut til å være litt lavt i forhold til å holde borte oppslag av bjørk. Det er allerede satt opp saltstein i området. Dersom periodevis beiting med beitedyr som beiter grovere arter (hest, nøysomme storferaser) ikke er mulig å få til, vil beitingen måtte kombineres med jevnlig rydding av småtrær og busker for å holde området åpent.

Myrslått (kjerneområde med mest myrpreg er 2 daa)

For myrpartiene i østre del bør det settes i gang årlig slått. Slåttetidspunktet bør være seint, helst i august. Slått bør utføres når det er tørre forhold, og etter slått bør graset ligge 2-3 dager før det fjernes. Dette bør brennes eller lagres slik at det ikke blir næringssig inn i slåttemyr eller beitemark. Slått med ryddesag med skjærebånd (eller ljå) er mest aktuelt. De første to åra bør mest mulig av arealet slås, mens det etter dette trolig er nok med slått hvert 3. år for å holde området i hevd. Om alt skal slås hvert 3. år eller om en mindre

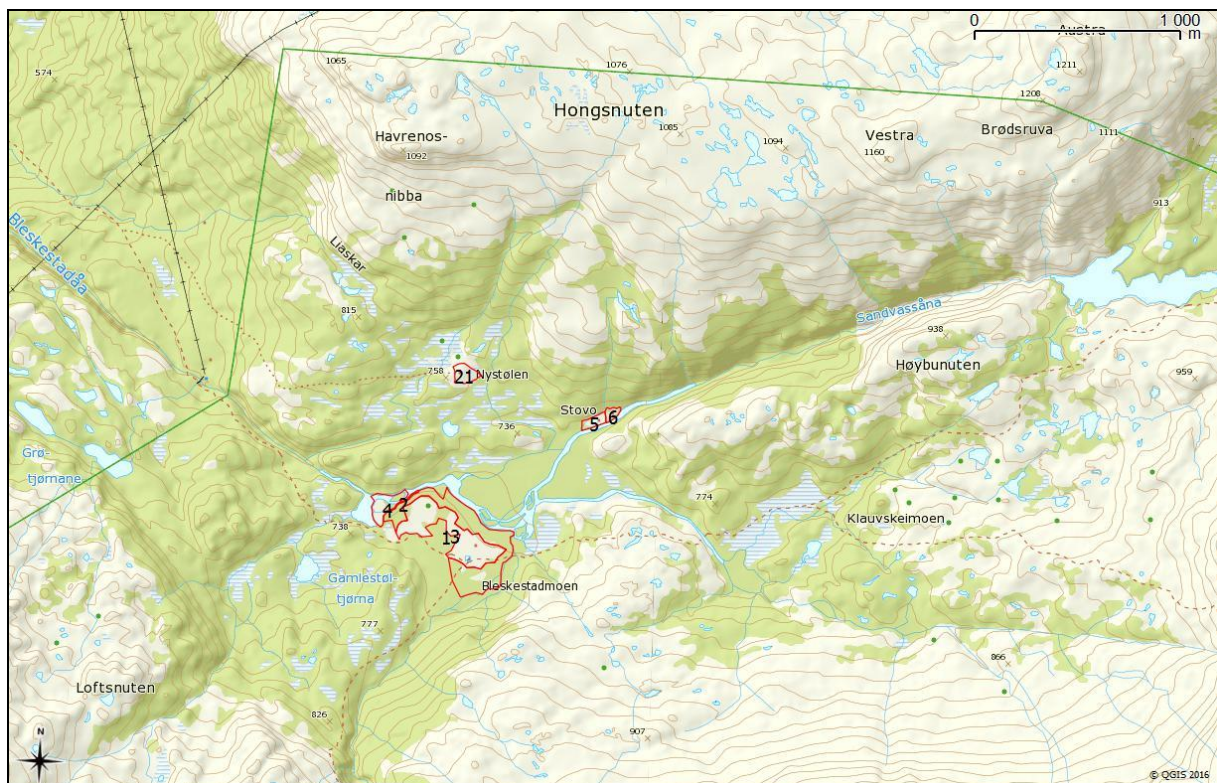
Prioritering (år)	Ant daa og kostnad/daa
2017-2018	Ca. 3 daa (30 timer)
2017-2018	Ca. 2 daa (20 timer)
2017	10 timer
Årlig	5,7 daa
Årlig eller hvert 3. år	Ca. 3 daa (30 timer hvert 3. år alt. 10 timer per år)

teig skal slås hvert år i et system er av mindre betydning. Slik situasjonen var i august 2015 såg det ut til å være lite beiting på myra, slik at fysisk skjerming av slåttemyra før slått ikke ble vurdert som aktuelt.			
<u>Etterrydding av bjørkerenninger</u> Etter restaurering vil det trolig være noe behov for jevnlig etterrydding av småtrær av bjørk, vier og andre arter som dyra ikke klarer å holde nede. Ryddebehovet vil avhenge litt av beitepresset, og særlig i kantareal er nok dette aktuelt. Bruk av ryddesag er trolig enklest, eventuelt greinsaks om det er små mengder.		Årlig	10-15 timer
UTSTYRSBEHOV: Motorsag og ryddesag, ryddesag med skjærebled til slått			
OPPFØLGING: Skjøtselsplanen skal evalueres innen, 5 år: Behov for registrering av spesifikke artsgrupper: Særlig interessant å registrere beitemarksopp			
Tilskudd søkt år:		Søkt til:	
Tilskudd tildelt år:		Tildelt fra:	
Skjøtselsavtale parter:			
ANSVAR: Nils Bleskestad			

Kilder

Opplysninger fra grunneier Nils Bleskestad.

Ortofoto/kart

Figur 1. Geografisk plassering av naturbeitemark (5) og slåttemyr (6) ved Stovo, i Dyråheio landskapsvernområde.

Figur 2. Avgrensning av naturtypene ved registrering i august 2015. 5. Stovo; stølsvoll (Naturbeitemark, B-verdi) og 6. Stovo; slåttemyr (Slåttemyr, B-verdi)

Figur 3. Grov avgrensning av ryddesoner i naturbeitemark og slåttemyr (rød skravur), og det mest myrprega området som bør ha hovedprioritet for myrslått (blå skravur). Mot elva bør bare deler av vegetasjonen ryddes.

Bilder

Figur 4. Naturbeitemark (5). Stubber av einer står igjen etter rydding. Kantsone som bør ryddes mer sees bak i bildet.

Figur 5. Slåttemyr (6). Fra mest myrpreget del, jf. kart i figur 3.

Figur 6. Fra østre kant av slåttemyra, hvor det er fastere mark. Einer og vier bør ryddes.

Figur 7. Området hvor bekken kommer inn fra nord, i skillet mellom slåttemyr og beitemark.

Figur 8. Kantsone i nord mot slåttemyr der einer og bjørk bør ryddes/tynnes.

Figur 9. Kantsone mot elva som bør ryddes noe mer. De nærmeste meterne mot elva bør få stå urørt.

Figur 10. Blankstarr og gulstarr viser at det kommer inn kalkrikt vann via bekken fra nord.

Figur 11. Tufter i naturbeitemarka

Figur 12. Tuft i slåttemyra.